

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt LXIII. Monstrositatem omnem cessaturam apud Beatos, futuram
autem, apud damnatos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

Vmbert. de
3. votis. c. 48.

Quis ei non adhæreat, seque totum consecret, afflicto, presso, & vel in minimo membro patientes tam grandibus donis consolanti? *Ista meritò debemus Domino, ait Vmbertus, quia beneficia innumera præstat cordi nostro; ipse namq; Deus potentia innat, corda nostra; sapientia gubernat; bonitate ditat; dulcedine cibet; pulchritudine inuitat; charitate vnit; promissis allicit; flagellis erudit; comminatione concutit; ac beneficijs emollit. Ipse Deus dulcissimus corda nostra intuetur approbando, tangit excitando, visitat consolando, viuificat iustificando, aperit irrorando; de quibus omnibus gratiarum actiones nos referre conuenit indefesse. Immo etiam tum, quando defectum aliquem naturæ, in hac vita, non supplet; quia mali, qui eo notantur, eo digni sunt; boni autem spem habent, illum in altera vita centies millies sompensandū.*

CAPVT LXIII.

Monstrositatem omnem cessaturam apud Beatos, futuram autem apud damnatos.

I.

Antum abest, vt Deus sit iniquus, si defectum corporis humani, aut formam informem esse finit (nam de bestijs, aut plantis monstrosis neque quære homines, neque queri valde solent) vt eam etiam, tanquam Mundi Gubernator, certis terminis ac regionibus couenienter procuret; certis caussis naturalibus concurrentibus appositè permittat; certis significationibus prouidè anteponat; certis sceleribus justè annectat; idq; vel in pœnam, vt iudex, vel, vt Medicus, in medicinam; vel, vt sponsus, in tutelam. Denique etiam nouit defectum, qui monstrosis inest, vel in hac, vel certè in altera vita millies compensare. Non enim resurgent saluandi, cum vlla monstrositate. Et homines monstrosos, rationis, virtutis, & aded etiam æternæ salutis capaces esse, docet S. Augustinus, cum scribit, *animal rationale esse hominem, quamlibet nostris inusitatam sensibus gerat corporis formam, seu colorem, siue motum, siue sonum, siue quamlibet vim, qualibet parte, qualibet qualitate nature.* Et alibi (si idem author est) testatur, se ad monstra caput non habentia,

S. Aug. l. 16.
ciuit. c. 18.Ad fratres in
Ereemo c. 37.

tia, & oculos in pectore gerentia, ac vno prædita, ferendi Euangelij causa, profectum, cum nosset, ea gentilitatis errore implicata, & ratione alicuius, tamen falsæ religionis, duci. Docentq; etiam Morales Theologi, ea monstra, quæ præcipua membra humana motusq; humanos habent, baptizanda. Quorsum? nisi vt salutem æternam consequi possint?

Quod si ergo ita se gerant hæc monstra, vt celo digna inditentur, resurgunt vtique, in die resurrectionis, membris in decoram celoq; dignam formam reformatis; vt tradit idem Augustinus; neque obscure insinuat Apostolus dicens: *Cum Christus apparuerit, vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso, in gloria, corporis scilicet, & animæ.* Quæ autem gloria foret, monstruosum esse? Nunc quidem elegans anima potest in formi corpore tegi, sed tunc gloria & corpus, & animam circûdabit. *Delitescit margarita, inquit ex S. Chrysostomo Theophylactus, tantisper, dum in conchyli fuerit; simul ac verò illud fuerit perfractum, tum in gloria relucet. Hunc ad modum & nos, quam diu in corruptibili isto corpore fuerimus, tanquam latentes vivere debemus, & ab omni gloria cupiditate alieni. Quando autem dissolutum fuerit hoc corruptibile, tunc gloria nostra suus erit locus, si hac digni fuerimus.* Quin & alio loco affirmat, nos occursum Christum, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Quod cum S. Augustinus accipiat etiam de ætate, in qua omnes resurgemus, cur non etiã de corpore perfecto, glorioso, licet non æquè glorioso, intelligamus? Differt enim Sanctus à Sancto, sicut stella, à stella. Prudentius Christianus Poëta ita canit:

*Qui reparat corpus, non reddet debile quicquam,
Nam si debilitas redit, instauratio non est.
Quod casus rapuit, quod morbus, quod dolor hausit:
Quod truncauit edax senium, populante veterno,
Omne reuertenti reparata in membra redibit.*

Duplex tamen hic defectuum discrimen animaduerto. Sunt enim aliæ corporum deformitates ex defectu naturæ, siue ex vtero matris hominibus agnatæ, siue aliunde contractæ, vt gibber, lippitudo, claudicatio: aliæ, aut per iniurias hominum;

Zzzzz 3

aut

II,

S. August. in
Enchir. ad
Laurent. c. 87.
& 91.
Coloss. 3. 4.

Theophyl. in
Ep. ad Co-
loss cap. 3.

Ephes. 4. 13.
S. August.
lib. 22. ciuit.
cap. 10.

III,

Hebr. II 35.

Ioan. 19. 37.

S. Augustin.
lib. 22. de ci-
uit. 9. 20.

aut ob propria delicta flagitiaq; illata: neque enim tantum homicida, & Sodomita laminis eandentibus vsti sunt, ob flagitia, quæ commiserunt; sed etiam Apostoli propter Christum, ac fidem Christi *distentisunt, ludibria & verbera experti, insuper & vincula & carceres: lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occasione gladij mortui sunt.* Quemadmodum igitur Saluator nosster vulnerum suorum purpureas, ac stellarum instar splendidas cicatrices in corpore suo D. Thomæ Apostolisq; ceteris, post resurrectionem, ostendit, ostendetq; in iudicio, damnandis, vt videant, *in quem transfixerunt:* ita veteres Theologi crediderunt, nouiq; non pauci subscribunt, Apostolos, aliosq; SS. Martyres iridem cum cicatricibus quarundam plagarum, pro Christi fide acceptarum, non in ignominiam, & deformitatem, sed in sempiternam fortitudinis suæ decus, resurrecturos. Hanc sententiam perspicue indicat D. Augustinus his verbis: *Nescio, quo modo sic afficimur amore martyrum beatorum, vt velimus in illo regno in eorum corporibus videre vulnerum cicatrices, qua pro Christi nomine pertulerunt: & fortasse videbimus. Non enim deformitas in eis, sed dignitas erit: & quadam, quamuis in corpore, non corporis, sed virtutis pulchritudo fulgebit. Nec ideo tamen, si aliqua martyribus amputata & ablata sunt membra, sine ipsis membris erunt in resurrectione mortuorum: quibus dictum est: Capillus capitis vestri non peribit. Sed si hoc decebit in illo nouo seculo, vt indicia gloriosorum vulnerum in illa immortalis carne cernantur, vbi membra, vt pracerentur, percussa vel secta sunt, ibi cicatrices, sed tamen eiusdem membris redditis, non perditis, apparebunt. Quamuis itaq; omnia, que acciderunt corpori, vitta, tunc non erunt, non sunt tamen deputanda vel appellanda vitia virtutis indicia. Quod si ita est, vt valde credibile est, quantus mortalibus additur stimulus, ad multa pro Christo tormenta fortissime patienda? Stigmata enim illa; stigmata erunt honoris non seruitutis; pugnas, victorias, triumphos martyrum æternum testatura. Quis enim non exultet, si sic ferro, igni, & omni genere tormentorum in hac vita deformetur; vt deformitas illa mutetur in tam gloriosam vonustatem? Quæ nunc enim est impressio cicatricis, tunc erit inscriptio virtutis; non cruenta, sed radiosa;*

diola; venerabilis, non detestabilis; non tegenda, sed suspi-
cienda.

E diuerso autem ad impios quod attinet, ob crimina sua
notatos, aut etiam, ex naturæ defectu, monstrosè natos, vti-
que credibile est, eis quoque deformitates suas, quæ veritati
& integritati naturæ non obstant, saltem in vestigijs quibus-
dam, relinquendas, cum Apostolus dicat: *Omnes quidem re-
surgemus, sed non omnes immutabimur.* In quæ verba S. Ambro-
sius ait: *Omnes homines resurgent, sed soli, qui regnaturi sunt, in
gloriam mutabuntur. Vnde & dicit Apostolus: Et nos immutabimur.*
Quod si character, siue signum Christianismi, quod quis acci-
pit, in sacramento Baptismatis, & Confirmationis, aut etiam
Ordinis, in maiorem damnati pudorem cruciatumq; rum ma-
nebit; probabile est, etiam gibbum, & tubera, & verrucas
maculasq;, & quicquid deformitatis propemodum damandus
in hac vita habuit, etiam illi in inferno mansurum. Cur enim
ibi pulchriores isti fieri deberent? qui etiam futuri despera-
tione ex oculis & vultu omni relucente, deformiores sunt ac
monstrosiores? Damnati certè nulla corporum pulchritudine
gaudebunt, sed si ipsi monstra non erunt, certè horribilibus
formis sui ipsorum & cacodæmonum vndique aspectis crucia-
buntur. Quis enim solet esse plorantium, eiulantium, despe-
ratorum vultus? nonne tristissimus? Quare non solùm talibus
in laruis mali dæmones sese conspicuos dabunt; sed ipsi quoq;
homines in detestandâ formâ, se mutuò intuebuntur. Quod
etsi longè certius est, quàm vitæ huius in illis monstrositates
ad corporis integritatem, & naturæ humanæ veritatem non
pertinens, perseveraturas, tamen & hoc ipsum non caret sua
probabilitate. Non enim in gloriam, sed in ignominiam mu-
tabuntur. Virtutem igitur colant, qui volunt sua monstrofi-
tate liberari, vt & ipsi in gloriam mutentur. Hæc autem de
damnatorum mansura monstrositate, vt vero similiter credun-
tur, ita non asseruntur, vt certa. Quippe sapienter S. Augu-
stinus scribit: *Quicumq;, ab illa perditionis massa, que per Adam
facta est, non liberantur, per Christum, resurgent quidem etiam ipsi,
vnusquisq; cum sua carne; sed vt cum diabolo eiusq;, Angelis punian-*

IV.

1. Cor. 15. 51.

S. Ambros. in
Coment.

S. Augustin.
in Enchiridio
ad Laurent.
cap. 92.

sur,

Vide S. Thomā in 4. cont. gent. c. 89.
S. August. in Enchir. c. 87.

S. Hieronym. ad Vitalcm.

tur. Virum verò ipsi cum vitijs & deformatibus corporum suorum resurgant, quacumq; in eis gestarunt, inquirendo laborare quid opus est? Non enim fatigare nos debet incerta eorum habitudo, vel pulchritudo, quorum erit certa & sempiterna damnatio. Paulò tamen suprà ita loquitur: Neq; monstra, quæ nascuntur & viuunt, quamlibet citò moriantur, aut resurrectura negabuntur, aut ita resurrectura credenda sunt, ac non potius correctæ emendatq; natura. Absit enim ut illum bimembrem, qui nuper natus est in Oriente, de quo & fratres fidelissimi, qui eum viderunt, retulerunt, & S. memoria Hieronymus presbyter scriptum reliquit: absit, inquam, ut hunc hominem duplicem, ac non potius duos, quod futurum fuerat, si gemini nascerentur, resurrecturos existimemus. Ita cetera, quæ singuli quicq; partus vel amplius, vel minus aliquid habendo, vel quadam nimia deformatate monstra dicuntur, ad humana natura figuram resurrectione reuocabuntur: ita ut singula anima singula sua corpora obtineant, nullis coherentibus, etiam quacumq; coherentia nata fuerant: sed seorsim sibi singulis sua membra gestantibus, quibus humani corporis completur integritas. Quid si enim vnus istorum sanctus, alter impius fuisset, nuncquid separandi essent, ut vnus in cælum conscendere posset, alter descenderet in infernum? Facilius esset credere, concretis corporibus manfuros, si vterque peccando damnari meruisset. Quemadmodum autem Christus, etsi lateris, & à clauis relictas manuum pedumq; cicatrices seruârit, easq; admodum decoras Apostolis monstrârit, non tamen seruauit factas à flagris & spinis plagas; ita vtique neque alij Martyres seruata gerent omnia eorum, quæ passi sunt vestigia beato statui minùs conuenientia. Pari pacto, neque damnati omnes defectus suos retinebunt, si quos retinebunt: sed eos duntaxat, qui pœnam illorum exacerbabunt, non qui leuabunt. Mallent enim vtique cæci esse, ne talia monstra cernerent, mallent surdi esse, ne conuicia sempiterna audirent; mallent gustu carere, ne fel draconû persentiscerent; mallent odoratu destitui, ne sulphur, & caduerosum odorem execrandamq; narium pestem percipere cogerentur: mallent & membris illis carere, quibus vstulati cruciantur. Cetera, quæ ad deformatatem spectant, credibile

bile est, eos retenturos, non certum. Vnde & Poëta cecinerunt, varia apud inferos monstra stabulari. Quod si autem ne damnati quidem ampliùs erunt monstrosi, quid queruntur de eo, quod sunt ad tempus, corriget autem Resurrectio pro æternitate, quæ illis, si voluissent, iucunda fuisset?

Certius est, nihil fore in beatis sedibus monstruosum. *In decorum quippe aliquid ibi non erit; ait Hipponensis antistes, sed quidquid futurum est, hoc decebit, quia nec futurum est, si non decebit. Resurgent igitur sanctorum corpora, sine ullo vitio, sine vlla deformitate, sicut sine vlla corruptione, onere, difficultate. In quibus tanta facilitas, quanta felicitas erit: quæ non esset, si aliquid mali ibi esset; sicut neque in terris calamitatis pœna esset, si mali nihil esset. Qua de causa ita, alio libro disputans de capillis relectis, qui beato in numero, non in quantitate omnes reddentur, ne totus hirsutus monstro similis efficiatur, subiungit: Neg hoc idè dixim, quod aliquid existimem corpori cuiq; periturum, quod naturaliter inerat: sed quod deforme natum fuerat; non utiq; ob aliud, nisi ut hinc quoq; ostenderetur, quàm sit pœnalis conditio ista mortalium; sic esse rediturum, ut seruata integritate substantiæ sola substantia deformitas pereat. Si enim statuam potest artifex homo, quam propter aliquam causam deformem fecerat, conflare & pulcherrimam reddere; ita ut nihil inde substantia, sed sola deformitas pereat; ac si quid in illa figura priore indecenter extabat, nec parilitati partium congruebat, non de toto, vnde fecerat, amputare atq; separare, sed ita conspergere vniuerso atq; miscere, ut nec fœditatem faciat, nec minuat quantitatem; quid de omnipotente artifice sentiendum est? Ergone non poterit quasq; deformitates humanorum corporum non modò vsitatas, verùm etiam raras atque monstruosas, qua huic misera vita congruunt, abhorrent autem ab illa felicitate sanctorum futura, sic auferre ac perdere, ut quasunque earum faciunt, & si naturalia tamen indecora excrementa substantiæ corporalis nulla eius diminutione tollantur? Ac per hoc non est macris pinguib; metuendum, ne ibi etiam tales sint, quales, si possent, nec hîc esse voluissent. Omnis enim corporis pulchritudo est partium congruentia, cum quadam coloris suauitate. Vbi autem non est partium congruentia, aut idè quid offendit, quia prauum*

A a a a a

est;

V.
S. Augustin.
in Enchiridio
c. 90. & 91.

Idem lib. 22.
de ciuit. c. 19.

922 Cap. LXIII. *Monstra in celo nulla, in inferno multa futura,*
est; aut ideò, quia parum; aut ideò quia nimium. Proinde nulla
erit deformitas, quam facit incongruentia partium; ubi & quæ pra-
ua sunt, corrigentur; & quod minus est, quàm decet, unde Creator
uouit, inde supplebitur: & quod plus est, quàm decet, materia ser-
uata integritate, detrahetur. Coloris porrò suauitas quanta erit, ubi
inusti fulgebunt sicut sol in regno Patris sui? Benè igitur sperent,
bòni; bene sperent parui, quia nullus in celo erit Ioannellus;
benè sperent pallidi, & pallidæ, quia roseum colorem acqui-
rent ibi, ubi omnia florebunt. Benè sperent macilenti, quia
ibi, non erunt extenuati. Benè pingues, quia ibi, ubi inusti ful-
gebunt sicut sol, (nam de his hîc agit S. Pater) nullus aqualien-
lus propenso se quipede extabit; pro flamma Auernali seruiet
adeptus impiorum.

VI.

S. Bonavent.
l. 4. dist. 44.

Atq; vt curiosis omnino satisfiat, libet apponere, quæ D.
Bonauentura, in eundem D. Augustini locum scite apposuit,
vt, inter monstra, discrimen faceret: *In aliquibus, inquit,*
membra gemina sunt. Ea verò vel principalia sunt membra, vel
minùs precipua. Si precipua membra gemina sunt, dua etiam ibi
anima, atque ita duo corpora seiuncta resurgent. Sin bina, aut plu-
ra, qua tamen principatum in corpore non obtinent, unum corpus
est, & unum resurget. In Hermaphroditis, quoniam utraq; pars
par esse in vno non posset, eo sexu resurget, qui in eo dominatur. Mō-
strum verò aliquando homo, partim bestia: tum si principales partes
hominis sunt, animamq; & vitam habuerunt, resuscitantur, vt
homo; secus, si bestiam representet. Quid ergo vult conqueri ho-
mo monstruosus? aut enim est monstruosus ad salutem; & tum
nihil eius resurrectioni obstabit monstruositas; sed erit ad bre-
ue tempus deformis, vt æternum sicut sol fulgeat: aut ita viuit,
vt in ignem inextinguibilem sit proijciendus; & tum titioni
nihil forma sua proderit; benè quadrabit deformitas longè
maiore deformitate cooperienda, & aspicientibus alijs quo-
que tormentum allatura. Vt enim in celo, sensus oculorum
iucundissimo Christi, Matris eius, & ceterorum beatorum ho-
minum aspectu mirificè delectabitur; ita impudici damnatorû
ac lasciuui oculi, metuendis monstris intuentis, identidem ter-
ribilem in modum cruciantur. Monstra autem erunt, si non
homines;

homines, saltem dæmones. Et dæmones quidem omnis generis formam expriment, in varias se belluas transuertendo, atque in eas præcipuè, quarum quisque maximum sensurus est horrorem. Itaque inter tigrides & leones, inter angues & dracones æternùm degent damnati. Qui si non erunt partim nani, partim gigantes, partim Æthiopes, partim gibbosi &c: tamen certè ipsi, heu, quibus oculis, qua fronte, quanto oris hiatu, qua totiùs corporis contorsione, fuliginè, atque, lamentabuntur! Quanquam mihi valde verosimile videtur, sicut S. Damasceno restitutæ manus purpurei filii instar cicatrix mansit in hac vita, & sicut ipsi Christo redituro quinque velut carbunculi vulnerum quendam decorem conciliarunt; ita in diuersum damnatis quasdam notas maculasq; huius vitæ, ad hæsuras, eosq; etiam vitiorum suorum fructus, inter reliqua spectra, in corpore quoque seruaturos. Itaque in duellis quidem interemti suarum plagarum signa; lilijs iniusti, suæ castitatis stigmata; lue Gallica exesti, carcinomata; vino & comotationibus incensi, cypreum Venerisq; floribus foedatum vultum, alij alia retinebunt. In celo autem nullus parens de filio monstroso erubescet; nulla mater de filia Æthiopissa accusabitur; nullus Miphiboseth claudicabit. Omnia erunt pulchra; omnes formosi; omnes perfecti: nullus infans, nullus sapientia puer, nullus cana ætate, sed reuerentia & auctoritate senex; omnes in matura, florida, & perfecta ætate Christo pares erunt.

Atque hoc est, quod Apostolus Ephesios monet, & cum illis nos omnes, qui fortasse aliquo corporis defectu laboramus, ne deiciamur, sed ut cum patientia expectemus, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis Filij Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Vbi tria docentur, staturæ scilicet, membrorum, & ætatis perfectio. Hac enim omnia ad *virum perfectum* pertinent. Estq; idem *ætas plenitudinis*, quod ætas plena, adulescentia, virilis. Quamuis autem *ætas* hic propriè accipi possit, metonymicè tamen potius ab authoribus accipi solet, pro vigore & statura, quam ætas secum affert, & quæ in virili ætate esse consuevit. Igitur,

Aaaaaa 2

Sancti

2. Reg. 4. 4.

2. Reg. 4. 4.

VII.

Ephes. 4. 13.

Vide S. Augustin. lib. 22. de ciuit. c. 15. & seqq.

Sancti non solum in eo vigore, verum etiam in ea statura resurgunt, quam fert illud tempus, quod habuit Christus in virili atque adulta aetate, cum 34. esset annorum. Cuius duplex potest esse sensus. Primus, nos resurrecturos, in mensura, magnitudine, & statura nostri corporis plena ac perfecta; sicut habuit staturam suam plenam & perfectam Christus, in aetate plena & perfecta; seu, quemadmodum Christus anno aetatis suae 34. inchoato iustam habuit humani corporis staturam, ita & in resurrectione homines, etiam qui hic in aetate infantili, aut puerili, aut senili mortui sunt, iustam corporis sui staturam, habituros, adeoque omnes nos ea magnitudine & statura in celo futuros, quam habuimus, vel habuissimus (si natura vegeta fuisset, vel non impedita, aut morte praeventa) in aetate virili, seu anno 34. quae fuit aetas Christi. Alter sensus esse potest, quod resurrecturi simus non tantum eam staturam, & magnitudine, quam nos habuimus, vel habuissimus in virili aetate, sed etiam quod ipsi Christo, in corporis magnitudine & statura aequales simus futuri. Uterque sensus sua probabilitate non caret. Prior communior, & S. Thomae est, posterior inde fulcitur, quia etsi inaequalitas staturarum inter beatos admitti possit; tamen haut credibile est, aliquos fore in celo statura vel Pygmaeos, vel Gigantes, ut etiam S. Thomas admittit; qui tamen anno 34. aetatis suae in hac vita vel Pygmaei, vel Gigantes fuerunt, & quidem ex natura individui. Si ergo etiam tunc quantitas naturalis vniuscuiusque individui naturam consequetur; necesse est alios nanos, alios Polyphemos futuros. Neque pertinet ad eundem numero hominem, ut tunc habeat eandem magnitudinis mensuram, quam in hac vita habuisset, si natura non errasset; alioqui, qui hic infantes fuissent, & ibi viri erunt, non erunt iidem numero; sicut nec Adamus, & primi qui homines, qui utique ex natura individui maiores fuerunt, quam postea mundo decrescente, & non ex errore naturae. Atque haec est una e tribus causis, ob quas D. Thomas docet, Christum, in iuuenili aetate, pati voluisse; ita enim non solum suam dilectionem magis declaravit, dum vitam suam pro nobis dedit, quando eras in perfectissimo statu, neque conveniebat

S. Thom. p. 3.
q. 46. art. 9.
ad 4.

117

118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

bat, ut in eo appareret natura diminutio, sicut nec morbus, verum etiam, in iuuenili aetate moriens & resurgens, futuram resurgentium qualitatem in seipso prae monstrabat. Haec de staturae aetatis vegetae integritate, per coniecturam dicta sunt; quae ut fidem etiam ab exemplo huius vitae acciperent, de sene Indo Orientali ita scribit Maffei: *Quidam ex Gangaridum gente, quam hodie Bengaliam vocant, ad Praetorem adiit, natus, ut ferebatur, annos trecentos triginta quinque. Neque mendacii suspicio suberat. Nam & seniores, qui ibi erant, se idem de hoc eodem grandaevitate a maioribus accepisse. Et ipse filium habebat nonagenarium, & cum litteram nosset nullam, quae refereretur ab eo de veterum gestis rebus, ad fidem annalium optimè congruebat. Huic aliquoties iam deciderunt dentes, alijs continuo subnascentibus; & barba, ubi prorsus incanuisse, in atrum denuo colorem, idque paulatim semetipsa vertebat. Antè centesimum annum idola coluerat; inde aequè miserabili errore, ad nefariam Machometis transferat sectam. Is propter miraculi novitatem, Sultani stipendijs ali consuetus idem vitae subsidium a Nonnio petijt. Nonnius haud gravatè assignavit. Talem natura dedit, & diuina potentia non posset? Immò potest. Qua spe fretus ille dixit: *Renouabitur ut aquila**

Ioan Petrus
Maffei 9.
Hist. Indic.

Psal. 102.

inuentus tua. In fabulis

----- *stricto Medea recludit*
Ense senis iugulum, veteremque exire cruorem
Passa replet succis. Quos postquam combibit Aeson,
Aut ore exceptos, aut vulnere: barba comaque,
Cantie posita, nigrum rapuere colorem.
Præsa fugit macies, abeunt pallorque, situsque,
Adiectoque, caua suppleatur corpore ruga,
Membraque luxuriant. Aeson miratur, & olim
Ante quater denos hunc se reminiscitur annos.
Disimilemque, animum subiit, aetate relicta.

Ovid. lib. 7.
Metam.

Sic oliuae ramum arentem restoruisse, sic arietem rediisse ad vitam, & vegetas vires, fabulae optauerunt potius, quam testamentum fecerunt. Fides autem Christiana, & optat, & sperat, & testatum facit, eos qui in Domino moriuntur, ad vitam resuscitados, *in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi,*

Ephes. 4. 13.

in viridem iuventam, non aliqua herbarum aut naturæ, sed Numinis potentia redituros; vt proinde neque de annis nimis multis, aut nimis paucis conqueri possint; neque de corporis statura, aut ipsa etiam morte subeunda murmurare; cum non ignorent, se tanto scœnore atque lucro immutandos.

VIII.

1. Cor. 15. 51.
Gen. 3. 19.

Psal. 147. 2.

S. Thom. in
suppl. q. 78.
art. 2.

Deut. 32.
Aristot. lib. 3.
de animal.
S. Thom. in
suppl. q. 80.
art. 1.

Quocirca membrorum quoque integritas & pulchritudo non deerit Sanctis; etsi in damnatis probabiliter, seruata naturæ veritate & integritate, omnia deformatia erunt, Apostolo dicente: *Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur, per gloriam scilicet.* Ex quo, Adamo, & Euz, & omnibus in peccato originali natis dictum est: *Puluis es, & in puluerem reuerteris*, omnes in cinerem solvimur. Etsi enim Christi resurrectio est exemplar nostræ resurrectionis, si terminum ad quem aspiciamus; non est tamen exemplar, secundum terminum à quo. Vnde, licet *caro eius non viderit corruptionem*, reliquorum tamen hominum (*nisi aliquibus ex speciali priuilegio gratia, sit indultum contrarium*, ait S. Thomas) corpora dissoluantur, vt possint reformari; atque in cinerem rediguntur, vt de nouo integrentur. Nihil igitur refert, vnde restaurentur; ex monstris, aut alium defectum habentibus, aut etiam ex ipso puluere, ad quem redacta fuerunt; satis esse debet, si in resurrectione omnia accipiant, quæ ad eorum integritatem perfectionemque pertinuerunt. Omnia autem membra iusti accipient, quia Dei perfecta sunt opera, & inter opera Deo reminet resurrectio. Ad perfectionem autem hominis omnia membra pertinere, inde docetur, quia, iuxta Philosophum, *comparatio anima ad corpus est, sicut comparatio artis ad artificiatum: quidquid autem explicitè in artificiato ostenditur, ait S. Thomas, hoc totum implicitè, & originaliter in ipsa arte continetur: & similiter, quidquid in partibus corporis apparet, totum originaliter, & quodammodo implicitè in anima continetur. Sicut ergo artis opus non esset perfectum, si artificiato aliquid deesset eorum, quæ ars continet; ita nec homo posset esse perfectus, nisi totum, quod in anima implicitè continetur, exterius in corpore explicaretur: nec etiam corpus anima ad plenum proportionaliter responderet.* Hæc S. Thomas, qui ibidem addit, intestina quædam membra sanctorum nec vacua-

torè,

fore, neque immunditias contentura, sed nobilibus humoribus implenda. Quod in damnatis non fiet. Qui autem humores in resurgentibus sint extituri, ex eo pendet decidere, quoniam spectent ad naturæ integritatem, de quibus idem Doctor, & schola Philosophorum.

Ibid. art. 3.

Quin & capilli, & vngues reddentur ijs, qui in hac vita calui fuerunt, aut matrum curiosarum vitio, vel sæuitia tyrannorum exungulati. Quia capilli quoque & vngues dati sunt in ornamentum hominis. Cum ergo *corpora hominum, præcipue electorum* (ait idem Angelicus Doctor, quia non ita credibile est, damnandos cum ornamentis suis ad identitatem & veritatem non necessarijs resurrecturos) *debeant resurgere cum omni ornatu*; consequens est, eos etiam cum capillis & vnguibus resurrecturos. Adde quod capilli & vngues, licet ex abundantia cibi generentur, non solum ornatum habeant, in hac vita, sed etiam sua non careant utilitate; atque idcirco ad secundariam pertineant corporis perfectionem; sicut folia arborum, quibus fructus cooperiuntur, pertinent ad secundariam arborum perfectionem, & venustatem. Et quoniam temperamentum magis ad naturam hominis pertinet, quam eadem mensura quantitatis, quæ saltem in infantibus non manebit, ex temperamento autem oritur color capillorum, conficitur tunc, capillos beatorum eodem colore fore conspicuos, qui hinc 34. anno aut fuerunt, aut futuri fuissent, si vita esset eò usque porrecta.

IX.

Ibid. art. 2.

Quoniam autem infantes, pueros, & Pygmæos in statura perfecta, uti & Gigantes ea magnitudine, qua ferè Christus fuit, diximus resurrecturos; necesse est & Gigantibus aliquid de materia demi, & infantibus ac Pumilis aliquid addi, quod identitati ac veritati eiusdem hominis non officit; sicut neque in ijs, qui ab alijs hominibus deuorati sunt; quorum proinde caro à pluribus animabus fuit informata, & iam ad hunc, iam ad illum hominem pertinebat. Nihil inquam, officit, quia, præter alias responsiones à S. Thoma assignatas; sufficit, tantum materiæ tunc diuina virtute aliunde suppleri, quantum opus est ad perfectionem quantitatis. *Nec per hoc aliquid præiudicatur*

X.

S Thom. iā
supl. q. 80.
ad 3.

indicatur identitati in numero, sicut nec praedicitur, per hoc, quod partes secundum materiam fluunt, & resfluunt, ait S. Doctor. In Anthropophagis autem carnes comestæ non sunt de veritate humanæ naturæ in comedente, sed in eo, cuius carnes comeduntur. Quare surgent in primo, non in secundo. Huic autem illarum aliquid restituetur carniū, quæ aliquando defluerunt. Quandoquidem igitur ea, quæ defuerunt mortalibus in hac vita, reddentur immortalibus in altera vita, quid fiet cum Adamo primo omnium hominum parente, an etiam illi reddetur costa eius, ex qua Eua formata est? Nam ita legimus: *Im-*

Gen. 2. 21.

misit ergo Dominus Deus soporem in Adam: cumq; obdormisset, tulit unam de costis eius, & replevit carnem pro ea. Et edificavit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam, in mulierem, Dixitq; Adam: Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea: Hac vocabitur Virago, quoniam de viro sumta est. Si reddetur igitur ei costa, quæ ab illo ablata est, ubi manebit Eua? si non reddetur, an Adam in æternum mancus & monstrum erit? an aliquid il-

Ita respondet
S. Thom. loc.
cit. ad 2.

li deerit, quod fuit de veritate naturæ humanæ in ipso? Aio, costam illam non in Adamo, sed in Eua resurrecturam, quæ de illa formata est; neque tamen Adamum fore mancum, aut imperfectum; cum costa illa, in Adamo, non fuerit de perfectione individui, sed ad multiplicationem speciei sit ordinata. Quare costa illa non resuscitabitur in Adamo, sed in Eua; quemadmodum & semen non in generante, sed in genito resurget. Ex quo perspicitur, Adamum neque antè quàm costa illa ab eo auferretur, neque post illam ablatam, monstrum fuisse; quia neque antè aliquid in illo redundavit, neque postea aliquid defecit: cum costa non ad individui perfectionem, sed ad multiplicationem speciei illi sit data, sicut & dari solet semen, cuius neque præsentia, neque absentia ex homine facit monstrum; pertinet enim, non ad individui, sed ad speciei conservandæ naturam.

XL

Desinat ergo sollicitudo vel ægrorum, vel quocunq; modo monstrorum. Sicut franguntur vasa, ut in melius reformentur; ita Deus iustorum corpora subinde, in terris, curuat, ut erigat in celo. Quod si enim tam benignus est, ut eti-

am in

am in hac vita naturæ defectus compenſet, quid non ſperandum eſt, eum in altera vita amicis ſuis facturum? Boni in carne ſua videbunt Deum ſaluatorē ſuum, ſed in carne integra atque perfecta; quidquid ſit de malis, propter quos Apoſtolus ait: omnes quidem reſurgemus, ſed non omnes immutabimur. Qui, ſi deformes maneat, meruerunt eam deformitatem. Sancti autem ſine metu eſſe debent, quia eorum corpora certò in gloriã mutabuntur. Vidit iam dudum hanc quorundam ſolicitudinem Tertullianus, apud quem iſta leguntur. Hinc iam illa vulgaris incredulitatis argutia eſt: ſi, inquiunt, ipſa eademq; ſubſtantia reuocatur cum ſua forma, lineã, qualitate, ergo & cum inſignibus ſuis reliquis: itaq; & caſi & claudi, & paralytici, & ut quis inſignis exceſſerit ita & reuertetur. Quid nunc? eſi ita dignaris tantam gratiam qualiſcunq; à Deo conſequi. Non enim & nunc anima ſolius admittens ſalutem, dimidiatis hominibus eandem adſcribit? Quid eſt, credere reſurrectionem, niſi integram credere? Si enim caro de diſſolutione reparabitur, multò magis de vexatione reuocabitur. Minoribus maiora præſcribunt. Cuiuscunq; membri detruncatio, vel obruſio, nonne mors membri eſt? ſi vniuerſalis mors reſurrectione reſcinditur, quid portionalis? ſi demutamur in gloriã, quantò magis in incolumitatem? vitatio corporum accidens res eſt, integritas propria eſt. In hac naſcitur, etiamſi in utero vitiamur, iam hominis eſt paſſio. Prius eſt genus, quam caſus. Quomodo vita conſertur à Deo, ita & reſertur. Quales eam accipimus, tales & recipimus. Natura, non iniuria reddimur: quod naſcitur, non quod ladimur, reuiuſcimus. Si non integros Deus ſuſcitat, non ſuſcitat mortuos. Quis enim mortuus integer, eſi integer moritur? Quis incolumis, qui exanimis? Quod corpus illaſum, quò interemptum, quum frigidum, quum expallidum, quum edurum, quum cadauer? quando magis homo debilis, niſi quum nõ totus? quando magis paralyticus, niſi quum immobilis? Ita nihil aliud eſt, mortuum reſuſcitari, quam integrum fieri, ne ex ea parte mortuus adhuc ſit, ex qua non reſurrexerit. Idoneus Deus reſicere, quod fecit. Hanc ſuã & poteſtatem & liberalitatem ſatis iam in Chriſto ſpondit, immò & oſtendit, non tantum reſuſcitatore carnis, verum etiam redintegratorem. Atq; adeò & Apoſtolus: Et mortui, inquit,

Tertulliani
libr. de Reſurrectione. c. 57.

B b b b b

reſur-

resurgent incorrupti. Quomodo nisi integri, qui retro corrupti, tam vitio valetudinis, quam ex senio sepultura. Nam & supra vitium, proponens, oportere & corruptivum istud induere incorruptelam, & mortale istud immortalitatem, non iteravit sententiam, sed differentiam demandavit. Immortalitatem enim ad rescissionem mortis, incorruptelam ad obliationem corruptela dividendo, alteram ad redintegrationem temperavit. Puto autem & Thessalonicensibus omnis substantia integritatem repræmisit. Itaque nec in posterum timebuntur corporum labes. Nihil poterit amittere integritas, vel conservata, vel restituta, ex quo illi etiam, si quid amiserat redditur. Immo & quod non amiserunt, accipient beati, si forte eos natura destituit, cum nascerentur.

XII.

Ephes. 4. 13.

S. Aug. l. 22.

ciuit. cap. 17.

seqq. S. Hieronym.

& Basil in Psal.

114. S. Hilari.

in Matth. 22.

S. Athanas.

serm. 3. cont.

Arrian. sub

fin. Scot. in

2. dist. 20.

S. Thom. in

supplem. q. 81.

art. 3.

Gen. 3. 16.

Aristot. lib. 2.

de Generat.

animal. c. 3.

Verum, quia S. Paulus ait, nos occursuros in virum perfectum, multi fuerunt, qui existimarent, feminas non in proprio sexu, sed in virili surrecturas, & in viros transmutatas, teste S. Augustino. Habet hæc sententia, ut apparet, magnos & eruditos authores. Quippe videtur esse S. Hieronymi, S. Basilij, S. Hilarij in illud: *In resurrectione neque nubent, neque nubentur.* S. Athanasij, aliorumque, qui arbitrantur, in resurrectione non fore sexuum diversitatem. Quin & inter Scholasticos Scotus manifestè tradit, omnes feminas, excepta vna Dei Matre Virgine, in sexu virili resurrecturos. Tractat hanc questionem etiam D. Thomas. Neque desunt rationes. Nam, præter Apostolum dicentem, nos in perfectum virum, non autem in perfectam feminam occursuros; in futuro sæculo omnis prælatio cessabit; non cessaret autem prælatio, si muliebris sexus non cessaret, cum mulieri dictum sit: *sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui.* Accedit, quod sexus femineus sit accidens, & quædam hominis imperfectio, in resurrectione verò omnis imperfectio tolletur à iustis. Ac sanè, ut Aristoteles docet, femina est *mas occasionatus*, atque ex defectu virtutis formativæ in semine (quæ non potest perducere materiam concepti ad virilem perfectionem) præter intensionem naturæ inductus. Si ergo in resurrectione salvandorum omnis error tolletur, videtur concedendum, sexum muliebrem non resurrecturum, Nam si natura, quæ perfectum intendit, cum marem,

quasi

quasi hominem perfectum vellet producere, feminam pro matre produciens erravit, corrigendus erit utriusque error ille in beatis, ne saltem ex hac parte miseri sint. Denique ad quid erit diversitas sexus, si in resurrectione neque nubent, neque nubentur? Hæc pro ista sententia afferri possunt.

Sed luculentus, & in sexum femineum valde iniurius est error, dicere, vel credere, feminas in suo sexu non resurrecturas. Cuius est diametro contrarium, contra errores Ioannis Hierosolymitani, expressè Sanctus Augustinus, Tertullianus, S. Hieronymus, D. Thomas, & alij scholastici communiter tradiderunt. Augustini verba sunt: *Melius sapere videntur, qui utrumque sexum resurrecturum esse non dubitant*. Utrique enim Deus, quod in homine fecit, cum primò eum conderet, id in resurrectione quoque reparabit. Quia igitur masculum & feminam creavit eos, initio mundi; in resurrectione quoque masculum & feminam reproducet. Adde, quòd tunc, ut idem numero corpus resurgat, necesse sit, præcipua saltem accidentia, & easdem conditiones individuantes restaurari, inter quas non minima est, sexus certus, & determinatus. Quare diversitas, diversus sua natura debetur sexus. Quæ ipsa diversitas ad speciei perfectionem pertinet. Ita enim illius diversi gradus per diversitatem sexus implentur. Quo semel statuto, facile est, ad argumenta obiecta respondere.

1. Igitur cum Apostolus ait, nos in perfectum virum occursuros, id non ob sexum ait virilem, sed ab animi virtutem, quæ tam in mulieribus; quàm in viris tunc erit. Quare per virum, hominem intellexit, sicut David, quando dixit: *Beatus vir, qui etc.* ubi utique feminas non exclusit. 2. Hieronymus, Basiliius, Hilarius, Athanasius alijsque Patres, magni fanè sunt authores, cum negant, in celo fore sexuum diversitatem, tantùm negant eam diversitatem fore, quoad usum, non autem quoad substantiam. Quia in resurrectione neque nubent, neque nubentur. S. Thomas clarè est pro nobis. Scotus, si in sexu femineo agnoscat imperfectionem, atque idcirco reliquas feminas putat in viros commutandas; cur eam imperfectionem soli Deiparæ attribuit? quæ, ut in hac vita virtute omnium

Bbbbbb 2 perfectis-

XIII.

S. August. lib. 22. de civit. c. 17. & seqq. Tertullian. lib. de resurrectione. cap. 60. S. Hieron. ep. 61 ad Pamachium. S. Thom. in sup. q. 81 a. 3. Scholastici in 4. d. 44. Gen. 1. 27.

XIV.

Psal. 1. 1.

Matth. 22. 30.

perfectissima fuit feminarum, cur tunc sola illis cedet sexus imperfectione? Alij aduersarij, qui neque hanc Virginem excipiunt, quæ probabilissimè cum corpore in cælum est assumpta, non debent eam innocentes dicere, *Sancta Maria*, sed, *Sancte Maria, ora pro nobis*, absurdum est siquidem, virum feminino genere salutare. Est igitur, & manet, manebitq; *Maria, & femina, & Virgo, & Dei Mater*. Certè multis nō solum Dei Mater, verum etiam aliæ sanctæ, vt S. Agatha S. Agnes, & alijs Diuæ, non mutato, sed suo sexu, apparuerunt. 3. In hac vita vir dominatur mulieri, sed propter robur corporis, & vigorem animi, atque ob imbecillitatem naturæ, qua femine potestati virorum subijciuntur. In resurrectione autem, ob hæc, non erit differentia secundum sexuum diuersitatem; sed secundum diuersitatem meritorum. 4. Ad potissimum fundamentum Scoti responderetur, sexum femineum nequaquam esse imperfectionem; sed potiùs perfectionem, licet minorem, quàm sit virilis perfectio. Quare etiam neque vitium est, sed natura, & conditio naturalis: quippe cum femina necessaria sit ad propagationem sobolis, & ad humanæ speciei conseruationem. Profectò si sexus muliebris esset aut vitium, aut imperfectio naturæ, in Paradiso, & statu innocentie non extitisset; aut Deus vitij imperfectionisq; author fuisset, quando ex viro feminam, ex Adamo Euam formauit. Quare dormitauit Aristoteles, quando scripsit, feminam esse marem occasionatum: siquidem Deus & natura per se intendit tunc feminam producere, vt scilicet per marem & mulierem genus humanum propagaretur. Quanquam dictum Aristotelis, ita possit exponi, quòd idcirco feminam dixerit esse *virum occasionatum*, quia vir perfectior est, quàm femina; natura autem in genere intendit potiùs producere id quod perfectius est. In genere, inquam; in specie enim atque individuo, haud rarò intendit producere, id quod minus est perfectum; intendit enim infantem, non virum gignere ex matre; & ex tali semine non virum sed feminam producere. Quoniam igitur femina non est error naturæ; nulla opus erit, in hoc sexu, resurrectionis correctione. 5. In qua resurrectione *neque nuntent sanè,*

neque

neque nubentur, sed sunt sicut Angeli Dei in celo; quo loco non negatur, feminas in celo futuras, sed nuptiæ solæ tolluntur, vsusq; nuptiarum, quas homines carni dediti optant, Turcæ promittunt, status æternitatis repudiat, non patitur perfectio purissimæ castitatis. Cessabit ergo generatio, quia nulla ibi erit successio; & ubi nemo morietur, nemo orietur; itaque sunt sicut Angeli Dei, non solum propagatione non indigentes, sed etiam ita puri, ita casti, ut nulla ibi futura sit confusio mutua visionis; quia aberit libido incitans ad turpes actus, ex quibus confusio causatur. Cuius rei figura fuit status innocentiae in Paradiso. Erant enim uterque nudus, Adam scilicet, & uxor eius: & non erubescabant. Quare cessabit ibi vsus nuptiarum, non cessabit sexus; quod eo ipso loco insinuat, quem aduersa sententia nobis opponit: ait namque: *neque nubent* scilicet fæminæ, *neque nubentur* scilicet viri; quæ duo utique ponit Seruator ad significandam sexuurn diuersitatem.

Ad quid igitur erit sexuum in celo diuersitas, si *neque nubere, neque nubi*, &c, ut S. Lucas subiicit: *neque ultra mori poterant, & sunt filij Dei, cum sint filij resurrectionis?* Dixi iam supra, ad eundem numero hominem pertinere easdem condiciones indiuiduantes. Et tunc laus erit unicuique à Deo, quàm absone diceretur, *Hic vir fuit Mater Dei; Hic Monica fuit mater Augustini; Hic mas fuit Machabeorum, aut filiorum Zebedæi; mater: Hic vir Thecla, inter feminas protomartyr fuit, quia noluit nubere?* Hæc atque alia complura absurda sequerentur, si feminæ in suo sexu, quasi in naturali conditione ac perfectione sua, non resurgerent. Eleganter etiam atque eruditè Tertullianus contra hanc obiectionem, in hunc modum, differit: *Ecce autem, ut adhuc controuersiam exaggerent, carni maxime eidem, de officii quoque membrorum argumentantur, aut & ipsa dicentes permanere debere in suis operibus, & fructibus, ut eidem corpulentia adscripta, aut quia constat discessura esse officia membrorum, corpulentiam quoque eradant, cuius scilicet perseverantia credenda non sit, utique sine membris, quia nec membra credenda sint sine officiiis. Quo enim, inquit, spelunca hac oris, & dentium statio, & gula lapsus, & compitum stomachi, & alui gurges, & intestinorum per-*

Bbbbbb 3 plexa

S. Thom. in
supl. q. 81. a 3.
in corp.

XV.
Luc. 20. 34.

Tertullian.
lib. de resur-
rect. c. 60.

plexa proceritas, cum esui & potui locus non erit? Quò huiusmodi membra admittunt, subigunt, demolunt, diuidunt, digerunt, egerunt? Quò manus ipsa & pedes, & operarij quicq; artus, cum vilius etiam cura cessabit? Quò renes conscij seminum, & reliqua genitalia utriusq; sexus, & conceptuum stabula, & vberum fontes, decessuro concubitu, fatu & educatu? Postremò quò totum corpus, totum scilicet vacaturum? Adhac ergo praestruimus non oportere committi futurorum atq; presentium dispositiones intercessura tunc demutatione, & nunc superstruimus officia ista membrorum necessitatibus vite huius eò vsque consistere, donec & ipsa vita transferatur a temporalitate in aeternitatem, sicut animale corpus in spirituale, dum mortale istud induet immortalitatem, & corruptiuum istud incorruptelam, & ipsa autem liberata tunc vita à necessitate, liberabuntur & membra ab officijs, nec idè non erunt necessaria. Licet enim officijs liberentur, sed iudicij retinentur, ut quis referat per corpus, prout gessit. Saluum enim hominem tribunal Dei exigit. Saluum verò sine membris non licet esse, ex quorum non officijs, sed substantijs constat, nisi forte & nauim sine carina, sine prorà, sine puppi, sine compaginis totius incolumitate saluam asseuerabis, & tamen nauem procella dissipatam, vel carie dissolutam, redactis, & recuratis omnibus membris eandem saepe conspeximus, etiam titulo restitutionis glorianem de DEI artificio, & arbitrio, & jure torquemur? Porro, si diues Dominus & liberalis adfectu, aut gloria sua praestans, solam nauis restitutionem, haecenus eam voluerit operari, idcirco tu negabis necessariam illi compaginem pristinam, ut exinde iam vacaturam, cum soli saluti nauis sine operatione conueniat? Igitur hoc tantummodo discere sufficit, an Dominus hominem saluti destinando carnem destinauit, an eandem velit denno esse, quam non debetis ex futura membrorum vacatione praescribere, denno esse non posse? Licet enim esse quid denno, & nihilominus vacare; nec potest autem dici vacare, si non sit. At enim si sit, poterit & non vacare. Nihil enim apud Deum vacabit. Sed accepisti homo os ad vorandum atq; potandum, cur non potius ad eloquendum, ut à ceteris animalibus distes? cur non potius ad depredicandum Deum? ut etiam hominibus antistes. Denique Adam ante nomina animalibus enunauit, quam de arbore decerpit, ante etiam prophetauit, quam vorauit.

uit. Sed accepisti dentes ad macellum coornandum, cur non potius ad omnem hiatum & rictum tuum coronandum? cur non potius ad pulsus lingua temperandos, ad vocis articulos offensione signandos? Denique & edentulos audi, & vide, ut honori oris & organum dentium quaras. Forata sunt inferna in viro, & in femina, nimirum, quâ libidines fluitent, cur non magis quâ potuum defricta colentur? Est adhuc in feminis intus, quâ semina congerantur, an quo sanguinis onera secedant, quem pigrior sexus discutere non sufficit? Dicenda enim & hac quasenus qua volunt, & qualiter volunt, & quorum volunt officia membrorum ludibrosè de industria suffundenda resurrectioni oblatrant, non recogitantes, ipsas prius causas necessitatis tunc vacaturus, cibi famem, & potus sitim, & concubitus genituram, & operationis victum. Sublata enim morte neque victus fulcimenta ad præsidia vitæ, neque generis supparatura grauis erit membris. Ceterum & hodie vacare intestinis & pudendis licebit. *Quadragesima diebus Moyses & Helias ieiunio functi, solo DEO alebantur. Iam tunc enim dedicabatur: Non in pane vivit homo, sed in verbo DEI. Ecce virtutis futura lineamenta. Nos quoque ut possumus à cibis excusamus, etiam sexum à Congregatione subducimus. Quot spadones voluntarij, quot virgines Christo maritata? quot steriles veriusq; natura infructuosus genitalibus structi? Si & hic iam vacare est, & officia, & emolumenta membrorum temporali vacatione, ut temporali dispositione, nec homo tamen minus saluus est, proinde homine saluo, & quidem magis tunc in æterna dispositione, magis non desiderabimus, quæ iam hic non desiderare consuevimus.*

Feminae igitur resurgent, resurgent & viri, ut diuinæ sapientia opificium etiam in sexu laudetur. Et resurgent omnes iusti in sua perfectione, omnibusque membris naturæ debitæ præditi: quamvis in hac vita illis, vel per naturæ errorem, vel per tyrannorum crudelitatem, vel per alium casum fuerint destituti. Quin & illi resurgent, qui nunquam fuerunt nati, sed in materno utero mortui, & abortiui vel eiectionis, vel exsecti sunt. Si enim semel vixerunt, anima eorum interire non poterit; neque æternum sine corpore manebit. Enimvero illi infantes, qui exserta aliqua corporis parte baptismo tincti, postea antè, quàm plenè in lucem ederentur, defuncti sunt, etiam

ad

XVI;

S. Augustin.
lib. 22. ciuit.
cap. 13.

Idem ib. c. 14.

ad gloriam, & ad mensuram aetatis plenitudinis Christi resurgente. Sicut & malè dicitur magis infantes, qui postquam nati & baptizati vitam amiserunt. Illi enim non in ea resurrexerunt sunt corporis exiguitate, qua morruerunt. Sed quod eis tardius accessurum erat tempore, hoc sunt illo Dei opere miro atque celerissimo recepturi. In sententia quippe Domini, ubi ait: Capillus capitis vestri non peribit: dictum est, non defuturum esse, quod fuit: non autem negatum est, affuturum esse, quod defuit. Defuit autem infanti mortuo perfecta quantitas sui corporis: perfecto quippe infanti, deest utique perfectio magnitudinis corporalis: qua cum accesserit, iam statura longior non esse possit. Hæc Augustinus, qui alio loco ita concludit. Resurgent itaque omnes tam magni corpore, quam vel erant, vel futuri erant in iuuenili aetate: quamvis nihil oberit, etiamsi erit infanilis vel senilis corporis forma: ubi nec mentis, nec ipsius corporis ulla manebit infirmitas. Unde etiam si quis in eo corporis modo, in quo defunctus est, resurrexerit unumquemque contendit, non est cum illo laboriosa contradictione pugnandum. Et infra: Si contenditur, in ea quemque statura corporis resurrexerit esse, in qua defunctus est, non pugnaciter resistendum est: tantum absit omnis deformitas, omnis infirmitas, omnis tarditas, omnisque corruptio: & si quid aliud illud non decet regnum, in quo resurrectionis & promissionis filij equales erunt angelis D E I: si non corpore, non aetate, certe felicitate.

Idem eod. lib. c. 16.

Lib. cit. c. 20.

Quæ cum ita sint, quis conqueri iure potest, naturam secum nimis illiberaliter egisse, quod vel deformem genuerit, vel mancum, vel alio defectu monstruosum? Respiciat ad primam hominis originem, quam illa sine naevo, sine vitio, quam perfecta fuit? Reuocet in mentem primi parentis prauaricationem, nonne in eo, tanquam in capite, omnium mortalium progenies fuit damnata? Quid habet, ut ploret, si ei natura formæ gratiam negavit; quando peccatum genitoris ei gratiam diuinam profligavit? Beneficium accipit, qui clementer plectitur, meritis grauiora. Quid quod plurimis sua monstruositas prodest? Deformes sunt? non habent corporis pulchritudinem, habent autem utilitatem. Sic infidijs carent; sic minus periclitantur; sic non sunt illecebrosi; sic fauces extinguunt;

XVII.

Idem eod. lib. c. 16.

guunt; sic incendijs obfistunt, & animorum, & Tartarorum. Sic superbiam subigunt; sic se ipsos & terrena omnia facilius despiciunt; sic in terris meliora quærunt, in cælo reperiunt pulchriora. Non odit pater filium, cui canem negat, equum donat. Multis Deus non vult dare, quod morbus tollit, senectus perdit, mors funditus evertit; & donat aliquid, in quod neque morbus, neque anni, neque ipsa Libitina habet potestatem. Sæpe enim florens animus, in putri corpore habitauit. Nunquã audiisti dicentem: *Placeo mihi in infirmitatibus meis,* ^{2. Cor. 12. 10,} *in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs, pro Christo. Cùm enim infirmor, tunc potens sum.* Potior hominis pars est anima, huic additur, quod corpori demitur. Non æstimanda est exigui repulsa, quam maximi oblatio compenfat. Quid curas, si te despiciunt mortales, quem suspiciunt & amant immortales? Naturæ est opus, & laus parentum, si nihil est in corpore tuo monstruosum: si te virtutibus ornas, tibi imputatur. *Pulchrius est, pulchrum fieri, quàm nasci.* Quod natura dedit, potest auferre casus: animi bona nolentibus nunquam eripiuntur. Cui deest decor frontis, cõparet decus mentis; hoc si habet, omnem corporis labem compensauit. Breuis es? Mors te extendet. Longus es, contrahet sepulchrum. Claudus es, ambulare non potes? mente ad cælum euola. In morbo, & lecto iacere cogeris? Assurge animo, si corpore non potes. Pede cares? non cares ratione. Maculam tibi mater in vultum impressit? gratulare tibi, si non & mens tua est maculata. Prolem nactus es bestię similem? fortasse & tu ipse sicut bestia vixisti; mitte querelas, si tibi parem vel Deus, vel natura sobolem dedit. Gibbum tergo tuo mater iniecit? porta hanc sarcinam patienter, quæ te semper monet, quantum onus, pro tua salute, Dominus gestarit. Caluus es? & magnus Propheta caluus fuit. Oculos amisisti? clausa est fenestra, per quam mors intrare potuisset. Exsurdatæ aures vocem non admittunt? Ergo neque conuicia, neque contumelias, neque adulationes, neque detractiones, neque mendacia. O quot hostes excludunt! Nescis loqui? ô quantis peccatis liber es! Ita non reddes summo iudici de otiosis ver-

Ccccc

bis ra-

bis rationem; ita nulli maledices; ita non peierabis; ita ob-
 scœna non proferes; ita nullius famam subhastabis. Brachijs
 truncatus es? nec te ipsum vestire, nec cibum ori inferre po-
 tes? Ast alij te vestiunt, alij pascunt; ita pro duobus brachijs
 duos famulos, aut plures accepisti. Denique si monstrum esse
 non vis, si horrescis monstrositatem, ne te subijce malo dæmo-
 ni, ne mancipium esse velis vitiorum; his enim qui seruit,
 omnium monstrorum est monstruosissimus; & inter longè
 truculentiora monstra, in Acheronte, æternùm sedebit. Qui
 autem seipsum ornat pietate, quamvis sit deformis, non so-
 lum facile & speculum suum, & oculum alienum contemnet;
 verùm etiam in altera vita, siue puer, siue senex; siue rufus,
 siue canus ex hac discedat, formosus & pulcher, inter formo-
 sos & pulchros, arcana Dei consilia, & providam bonita-

Psal. 104. 5.

tem latissimè laudans cantabit: *Mementote mira-
 bilium eius, quæ fecit: prodigia eius, & ju-
 dicia oris eius.*

FINIS.

**Omnia ad maiorem diuinæ justitiæ &
 misericordiæ gloriam.**

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible title or section header.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]